

Zaupanje

Zaupanje je slovenska beseda s širokim pomenom. Lahko zapišemo, da je zaupanje verovanje ali prepričanje v nekaj, v neko osebo ali neko institucijo ali ustanovo ali pa v neka pravila. Poznamo popolno zaupanje, delno zaupanje in nezaupanje. Večina ljudi zdaj zaupa zgodovini, znanosti, tehniki, tradiciji in podobno. Večina ljudi verjame, da so obstajali Rimsko cesarstvo, Napoleon, Avstro-Ogrska monarhija, Hitler, in podobno. Kljub temu, da ljudje tega niso doživeli, verjamejo in zaupajo zgodovinarjem. Je pa tudi res, da se je marsikateri del zgodovine pisal nekoliko prikrojeno, odvisno od piscev zgodovine in od trenutne oblasti. Toda bistva vedno ostajajo. Resnica je samo ena.

Podobno je z znanostjo. Zdaj nihče več ne trdi, da je zemlja ploščata, da se Sonce vrti okoli Zemlje. Ali pa, da je Zemlja edini planet v tem osončju, da je osonče samo eno itd.

Enako lahko zapišemo za tehniko. Ljudje zaupajo strojem kljub temu, da se kvarijo. Nikogar ne poznam, ki bi rekel: »Pokvaril se mi je pralni stroj in ga nočem več imeti«. Ali pa, da ima pomivalni stroj čipe, ki preko posode, ki jo v njem pomivam in v kateri kuham, lahko pridejo v hrano in v moje telo. In da me zaradi tega čipa nekdo stalno spremlja. Prav enako je s hrano. Večina ljudi zaupa hrani, ki jo kupimo v trgovini. Skoraj nihče ne podvomi v sestavine kruha ali na primer hrenovk, raznih klobas, namazov, prelivov itd. Pa pogosto slišimo, da je ta in ta hrana škodljiva ali pokvarjena oziroma neprimerna in jo je treba vzeti iz prodaje.

Poglejmo še prometna pravila. Večina ljudi jih spoštuje in jim zaupa, vozijo po desni, večina upošteva omejitve hitrosti, pripenjajo si varnosti pas, se pred rdečo lučjo pred križiščem ustavijo, ne glede na to, da se lahko v zadnji del stoječega vozila nekdo zaleti. Tudi to se v praksi dogaja, pa se ljudje še vedno ustavljamo pred rdečo lučjo.

Lahko bi še našteval razna področja, kjer obstaja med ljudmi veliko zaupanje, kljub temu, da se pogosto pojavi dvom. Zaupanja pa nikakor ne sme zamenjati naivnost.

Zakaj obstaja pri nas tako množično nezaupanje v cepljenje proti covidu-19? Zakaj tako množična trditev, da virus covid-19 ne obstaja? So tudi taki, ki so to bolezen preboleli, pa trdijo, da virusa ni. Zakaj dvomijo v cepivo, ne dvomijo pa v hrenovke? Kljub temu, da vemo, da cepiva razvijajo in proizvajajo ljudje z vsaj desetletnim zahtevnim študijem in da za izdelavo hrenovk ni potrebnega posebnega univerzitetnega znanja.

Zakaj se je na Danskem, Portugalskem in v številnih razvitih državah cepilo skoraj 90 % državljanov? Zakaj se je pri nas cepilo le 50 % državljanov, na Hrvaškem 40 % in v Bolgariji le 20 %? Zakaj se je pri nas v bolnišnicah cepilo 90 % zdravnikov, 60 % medicinskih sester in le 20 % strežnic? Ali pa, zakaj je cepljenih 80 % študentov fizike in le 20 % študentov družboslovja?

To so vprašanja, na katera bi morali odgovoriti psihoterapevti, psihologi in celo psihiatri.

Ali lahko iz zapisa sklepamo, da bolj izobraženi ljudje bolj zaupajo od neizobraženih? Ali tisti, ki se nočejo cepiti, ne zaupajo tudi drugim dosežkom moderne znanosti? Ali ti ljudje kdaj podvomi v hrano, ki jo kupijo, ali v avtomobile, ki jih vozijo, ali v stroje, ki jih vsak dan uporabljajo v svojem stanovanju?

Prav gotovo je zaupanje družben pojav, povezan s številnimi dejavniki. Tu lahko zapišemo, da je na zaupanje možno vplivati z ozaveščanjem in pravilnim informiranjem prebivalstva. To možnost imajo mediji in druga sredstva javnega obveščanja. Lahko tudi zapišemo, da je bilo pri nas od prvih okužb s covidom-19 premalo narejeno v smeri zaupanja v cepivo. Številne oddaje na televizijah, številni članki v revijah so dajali enako težo zagovornikom cepljenja kot anticepilcem.

Ali bi morali snovalci teh oddaj za to tudi odgovarjati? Po mojem da.

Tehnik, inženir in naravoslovec mora zaupati znanosti in rezultatom predhodnih raziskav, če želi priti do zanesljivih novih rezultatov. Seveda, mi bo kdo oporekal, češ, tudi v znanosti in na področju tehnike in naravoslovja so bile napačne odločitve, ki so veljale več let ali celo desetletij. Toda resnica se je s časom pokazala in obveljala.

Kako lahko deluje inženir oziroma snovalec novega proizvoda, stroja ali naprave, če v celoti ne zaupa materialom in drugim strojnimi elementom, ki jih dobi na trgu in jih potrebuje za vgradnjo? Ali pa, če ne zaupa svojim sodelavcem. Kako deluje timsko delo, če ni zaupanja? Po moji oceni ne more delovati.

Janez Tušek